

SBORNÍK HISTORICKÝ, Česko-Slovenská Akademie Věd, Historický Ústav, I—II, Praga 1953, 1954.

Czechosłowacka nauka historyczna zyskała w wymienionym wydawnictwie nowy organ poświęcony specjalnie dziejom formacji przedkapitalistycznych, tj. niewolniczej i feudalnej. Przeznaczając karty czeskosłowackiego czasopisma historycznego przede wszystkim dla dziejów nowszych i najnowszych historycy czescy stają niemiernie na stanowisku, że „zdrowy rozrost nauki historycznej wymaga, aby wszelkie odcinki historii były w sposób naukowy opracowane“ i że najstarsze dzieje ziemi czeskiej mają wielkie znaczenie dla rozwoju patriotyzmu i rozumienia rodowodu rewolucji ludowej, związanej ściśle z wszystkimi postępowymi tradycjami przeszłości.

Dla dziejów Śląska, które zwłaszcza w epoce feudalnej miały tyle powiązań z dziejami Czech, znajdujemy w dwu wydanych dotąd zeszytach szereg pozycji budzących duże zainteresowanie. I tak w zeszycie I pomieszcza m. in. F. Graus syntetyczny artykuł o kryzysie feudalizmu w XIV w. Autor analizuje najpierw objawy rzucające się w oczy współczesnym. Zalicza do nich spadek wartości pieniądza, wzrost cen i znaczne wzmoczenie się walk klasowych. „Kryzys“ przejawia się również w dziedzinie ideologii, we wzrastającej krytyce Kościoła. Przyczynę kryzysu upatruje Autor w masowym upowszechnianiu się renty pieniężnej. Wojny husyckie zamykają wedle Grausa pierwszą fazę kryzysu feudalizmu.

Drugą podstawową pracą zamieszczoną w tymże zeszycie jest studium A. Miki o wielkiej własności feudalnej w południowych Czechach od XVI—XVII w. Autor analizuje rozwój gospodarki majątków w poszczególnych dziedzinach, a więc hodowlę ryb, gospodarkę leśną, a przede wszystkim rozwój folwarku. Praca podaje szereg cyfr dotyczących produkcji żywności, hodowlanej oraz dochodowości folwarku. Jeśli nawet nie wszystkie wnioski Autora można uznać za ostateczne, to artykuł daje jednak bardzo bogaty materiał porównawczy.

Dziejów gospodarczych i społecznych późniejszego feudalizmu dotyczą dwie prace pomieszczone w zeszycie II, a mianowicie F. Roubika o powstaniu józefińskiego katastru w Czechach w latach 1785—1789 oraz F. Kutnara o zagadnieniach społecznych w tkactwie w połowie XIX w.

Szereg studiów oświetla nam nadbudowę polityczną i prądy ideologiczne. J. Macek broni w zeszycie I autentyczności i wiarygodności danych przekazów o poglądach taboryckich z najwcześniejszego okresu („táborské hiliastické články“). Bardzo ciekawą dla badacza dziejów Śląska jest zamieszczona w zeszycie II praca F. M. Bartosza *Nový historik tábořský*. Autor udowadnia mianowicie, że *Liber diurnus* rokowań poselstwa taboryckiego na soborze w Bazylei, za której autora uchodził do tej pory Piotr z Żatca, jest pióra śląskiego Niemca-taboryty, Wawrzyńca z Dzierżoniowa, sekretarza Prokopa Wielkiego.

Dziejów politycznych oraz ideologii czasów wojny trzydziestoletniej dotyczą dwa studia J. Polińskiego, a mianowicie pomieszczone w zeszycie II praca *Polityka niderlandzkiej burżuazji a czeskie powstanie 1618—1620* oraz zamieszczone w zeszycie I studium tegoż Autora *Komeński i jego epoka*, wskazujące, że Komeński ze względu na swoje poglądy polityczne może być umieszczony między najwybitniejszymi postaciami nie tylko narodowej historii czeskiej, ale również historii powszechnej.